

Zásady pro tvorbu dotazníků

seminář VÚP 6. 10. 2004

Stavba dotazníku

- úvod
- otázky
- identifikace

Úvod dotazníku

- krátký úvod do problematiky
- kdo a proč dotazník zadává
- informace o zachování anonymity

Identifikace

otázky týkající se věku, příjmu, velikosti místa bydliště, apod. – **vždy s nabídkou kategorií!**

Příklad: Kolik je vám let?

- 15 – 19
- 20 – 24
- 25 – 29
- atd.

Otázky dotazníku

Podle nabídky odpovědí

- **uzavřené**

Jste spokojen s výukou matematiky?
velmi spokojen – spíše spokojen – spíše nespokojen – velmi nespokojen – neumím rozhodnout

- **otevřené**

Jaký je hlavní nedostatek výuky matematiky?

- **částečně otevřené**

= uzavřené + možnost vlastní odpovědi

Otázky dotazníku

Podle toho, co zjišťují

- **názory (postoje)**

Považujete náš způsob klasifikace za vhodný?

- **fakta**

Kolik hodin denně se žák věnuje přípravě do školy?

- **pocity (dojmy)**

Chovají se učitelé přátelsky a vstřícně?

- **hodnocení**

Jak hodnotíte úroveň výuky angličtiny?

- **spekulativní (hypotetické) otázky**

Dal byste své dítě znovu do naší školy?

Lze kombinovat: jedna otázka na fakt a druhá na hodnocení aj.

Otázky dotazníku

Podle způsobu dotazu

tázací věta

Chovají se učitelé přátelsky a vstřícně?

tvrzení k posouzení

Učitelé se chovají přátelsky a vstřícně.

pokyn

Ohodnoťte na škále 1 až 5 chování učitelů.

Seřadte předměty podle jejich důležitosti pro Vaše dítě.

Otázky dotazníku

Podle časové orientace

- minulost – **hodnocení**
- současnost – **monitoring**
- budoucnost – **marketing**

Doporučení ke stavbě dotazníku

- čím méně otázek, tím lépe
- seskupit podobné otázky
- členit dotazník (nadpisy)
- vyhnout se záporně formulovaným otázkám, zejména dvojí negaci
- někdy vhodné střídat otázky s pozitivním a negativním obsahem

Chovají se k Vám žáci zdvořile?

Setkáváte se s projevy vandalismu ve škole?

Doporučení ke stavbě dotazníku

- u hodnotící škály (1 – 5, příp. 1 – 7) slovně popsat pouze první a poslední kategorii
- nabídka možnosti „neumím/nemohu posoudit“ vždy jako poslední

Používané hodnotící škály

- zcela souhlasím – zcela nesouhlasím
- naprosto spokojen – naprosto nespokojen
- určitě ano – určitě ne

Chyby při tvorbě otázek

dvojitá otázka

(v jedné otázce se ptáme na dvě věci)

Nemám dobrou představu o tom, co obsahuje Řád školy a Vnitřní klasifikační řád.

Škola dostatečně vede žáky k udržování pořádku ve škole i kolem školy.

chybná nabídka odpovědí

(nenabízí vyčerpávající alternativy)

Škola vede žáky k samostatnému učení

a) ve všech předmětech

b) pouze v některých předmětech

c) pouze v českém jazyce

Chyby při tvorbě otázek

kategorie se překrývají

Komunikace se školou je:

- a) vždy dobrá*
- b) občas nedobrá*
- c) někdy nedobrá*
- d) vždy nedobrá*

zjišťují vše najednou

Jak by měla vypadat výuka žáků na vaší škole?

všeobjímající otázka

Škola učí žáky řešit krizové situace.

Ve škole pracují schopní učitelé.

Chyby při tvorbě otázek

mlhavá otázka

(formulace, která znamená pro každého něco jiného, např. pravidelně, často)

Škola dostatečně vede žáky k udržování pořádku ve škole i kolem školy.

Škola skoro nic nedělá pro prevenci kriminality mládeže.

otázka o názoru někoho jiného

Považují učitelé vaše dítě zbytečně za méně talentované?

Chyby při tvorbě otázek

otázka v žargonu nebo v hantýrce (i cizí slova)

Diferencovaná výuka cizích jazyků je efektivní.

Škola se signifikantně podílí na řešení osobních problémů žáků.

hypotetická otázka

Domníváte se, že bude škola nadále dobře plnit svou vzdělávací a výchovnou funkci?

zavádějící otázka

Měla by škola nabízet program pro své žáky v době prázdnin a ve dnech školního volna?

Vyhodnocování dotazníku

statistická procedura, zjišťuje:

- četnosti odpovědí
- jaké faktory významně ovlivňují rozložení četností (např. pohlaví, typ školy, kraj...)
- vazbu mezi otázkami (četnosti volby odpovědí v otázce X mohou záviset na volbě v otázce Y)

Ideální jsou **uzavřené otázky** – lze plně automatizovat.

Vyhodnocování dotazníku

Škálované odpovědi

Lze vyhodnocovat:

- jako neškálované, tj. prosté četnosti
- slučování sousedních (kladné vs. záporné odpovědi)
- průměrování, pokud lze škálu brát jako bodovou stupnici

Vyhodnocování dotazníku

Otevřené otázky

Vyhodnocují se obtížněji – velké spektrum možných odpovědí.

Obvyklý postup:

Vytipují se **časté součásti odpovědí** a zaznamenává se, zda je dotázaný uvedl.

Doporučuje se **převést na uzavřené** – nabídka alternativ se zjistí zadáním otevřené otázky malému vzorku dotázaných; nejčastější odpovědi se stanou nabízenými alternativami.